



 **CEKOV** NGO
Centrum kontinuálneho vzdelávania

NAREG

Udržateľné využívanie regionálnych zdrojov
Nachhaltige Regionale Ressourcennutzung

MODUL č. 3
Nakladanie s nebezpečnými
odpadmi v obci



EUROPEAN UNION



Interreg
Slovakia-Austria

European Regional Development Fund



 **CEKOV** *NGO*
Centrum kontinuálneho vzdelávania

Tento študijný materiál vznikol v rámci projektu NAREG, ktorý je realizovaný v rámci programu INTERREG V-A SK-AT a spolufinancovaný z Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

Vypracoval: Ing. Elena Bodíková, PhD. a kol. Good Mood SK

V Bratislave, 2021

Partneri projektu: Forschung Burgenland, Trnavský samosprávny kraj, Burgenländischer Müllverband, ZOHŽO Nezisková organizácia Centrum kontinuálneho vzdelávania, FH Burgenland, AWS Schwechat

Študijné materiály pre účastníkov



Interreg
Slovakia-Austria
European Regional Development Fund



 **CEKOV** *NGO*
Centrum kontinuálneho vzdelávania

Čo sú nebezpečné odpady?

Nebezpečný odpad je odpad, ktorý má aspoň jednu z nebezpečných vlastností:

- výbušnosť,
- oxidácia,
- horľavosť,
- dráždivosť,
- toxicita,
- akútna toxicita,
- karcinogenosť,
- leptavosť,
- infekčnosť,
- toxicita pre reprodukciu,
- mutagenita,
- uvoľňovanie akútne toxických plynov,
- senzibilizácia,
- ekotoxicita,
- vykazovanie nebezpečnej vlastnosti uvedenej v predchádzajúcom, ktorú pôvodný odpad nevykazoval.



Piktogramy pre nebezpečné vlastnosti odpadov

Ktoré nebezpečné odpady sa môžu vyskytnúť v obci?

Aj domácnosti môžu tvoriť nebezpečné odpady, ktorými sú najčastejšie obaly znečistené nebezpečnými látkami (kovové plechovky od farieb, rozpúšťadiel a pod.), zvyšky pesticídov, niektoré staré lieky, použité batérie a akumulátory a iné.



Katalógové čísla nebezpečných komunálnych odpadov podľa Katalógu odpadov sú nasledovné:

Katalógové číslo	Názov odpadu
20 01 05	obaly obsahujúce zvyšky nebezpečných látok alebo kontaminované nebezpečnými látkami vrátane prázdnych tlakových nádob
20 01 13	rozpúšťadlá
20 01 14	kyseliny
20 01 15	zásady
20 01 17	fotchemické látky
20 01 19	pesticídy
20 01 21	žiarivky a iný odpad obsahujúci ortuť
20 01 23	vyradené zariadenia obsahujúce chlórfluórované uhľovodíky
20 01 26	oleje a tuky iné ako uvedené v 20 01 25
20 01 27	farby, tlačiarenské farby, lepidlá a živice obsahujúce nebezpečné látky
20 01 29	detergenty obsahujúce nebezpečné látky
20 01 31	cytotoxické a cytostatické liečivá
20 01 33	batérie a akumulátory uvedené v 16 06 01, 16 06 02, alebo 16 06 03 a netriedené batérie a akumulátory obsahujúce tieto batérie
20 01 35	vyradené elektrické a elektronické zariadenia iné ako uvedené v 20 01 21 a 20 01 23, obsahujúce nebezpečné časti
20 01 37	drevo obsahujúce nebezpečné látky



Kto je zodpovedný za zber a nakladanie s nebezpečnými odpadmi v obci?

Za zber a ďalšie nakladanie s nebezpečnými odpadmi, ktoré vznikajú na území obce, je zodpovedná obec, ktorá zároveň tento zber a nakladanie aj financuje.

V prípade, ak nebezpečné odpady vznikajú počas prevádzky fyzickej osoby – podnikateľa alebo právnickej osoby pôsobiacej na území obce, za nakladanie s nebezpečnými odpadmi (aj keď sú zaradené do skupiny 20 – Komunálne odpady, predovšetkým žiarivky), zodpovedá táto fyzická osoba – podnikateľ alebo právnická osoba.

Ak obec zabezpečuje zber použitých batérií a akumulátorov a elektroodpadov, ktoré sa radia medzi nebezpečné odpady (predovšetkým olovené automobilové batérie, použité chladničky, televízory, klimatické jednotky, mrazničky), musí mať zmluvu s organizáciou zodpovednosti výrobcov pre batérie a akumulátory alebo pre elektroodpady, ktoré zabezpečia odvoz zozbieraných odpadov na svoje útraty a obci o tom poskytnú potvrdenie s uvedením množstva vyzbieraných odpadov.



Ako sa zabezpečuje zber a nakladanie s nebezpečnými odpadmi v obci?

Obec zabezpečuje zber nebezpečných odpadov v princípe dvomi spôsobmi:

1. kalendárovým zberom, teda najmenej dvakrát za rok pristavením kontajnerov, do ktorých môžu občania vkladať nebezpečné odpady, ktoré vznikli v ich domácnostiach, alebo
2. na zbernom dvore, na ktorom je vytvorený samostatný priestor na zhromažďovanie nebezpečných odpadov, ktorý sa nazýva **sklad nebezpečných odpadov**.



Kalendárový zber spočíva v pristavení vozidla alebo zberných nádob v určitom čase najviac na jeden deň, pričom obec o tomto zbere informuje obyvateľov vopred spôsobom v mieste obvyklým.

V prípade kalendárového zberu je vhodné zabezpečiť samostatne zber odpadov s obsahom nebezpečných látok iných ako elektroodpady a použité batérie a akumulátory a samostatne v spolupráci s organizáciou zodpovednosti výrobcov pre elektroodpady zber elektroodpadov a v spolupráci s organizáciou zodpovednosti výrobcov pre batérie a akumulátory samostatný zber použitých batérií a akumulátorov.

Aké sú požiadavky na zhromažďovanie nebezpečných odpadov?

Priestory na zhromažďovanie nebezpečných odpadov sa navrhujú, zhotovujú a prevádzkujú tak, aby nemohlo dôjsť k nežiaducemu vplyvu na životné prostredie a k poškodzovaniu hmotného majetku. Ako priestory na zhromažďovanie odpadov a skladovanie odpadov môžu slúžiť najmä voľné plochy, prístrešky, budovy a podzemné a nadzemné nádrže. Priestory na zhromažďovanie odpadov a skladovanie odpadov sa označujú ako sklad odpadov.

Plocha určená na zhromažďovanie nebezpečných odpadov musí byť zabezpečená proti pôsobeniu škodlivých látok, spevnená a nepriepustná a nebezpečné odpady musia byť zabezpečené pred pôsobením vonkajších vplyvov, napríklad zastrešením alebo ich umiestnením do budovy.



Príklady krytých skladov nebezpečných odpadov. Foto: mevako.sk

Počas zhromažďovania nebezpečných odpadov musí byť zabezpečené účinné zachytávanie znečisťujúcich kvapalných látok, napríklad do vane alebo samostatnej nádrže (jímky). Sklad nebezpečných odpadov nesmie byť napojený na verejnú kanalizáciu na komunálne odpadové vody.

Skladovacie priestory na zhromažďovanie nebezpečných odpadov musia spĺňať rovnaké technické a bezpečnostné požiadavky ako skladovacie priestory na skladovanie chemických látok, prípravkov a výrobkov s rovnakými nebezpečnými vlastnosťami, ako majú zhromažďované nebezpečné odpady.

Nádoby, sudy a iné obaly, v ktorých sú nebezpečné odpady zhromažďované, musia

- byť odlišené od zariadení nepoužívaných a neurčených na nakladanie s odpadmi, napríklad odlišenie tvarom, opisom alebo farebne,
- zabezpečiť ochranu odpadov pred takými vonkajšími vplyvmi, ktoré by mohli spôsobiť vznik nežiaducich reakcií v odpadoch, napríklad vznik požiaru, alebo výbuchu,
- byť odolné proti mechanickému poškodeniu,
- byť odolné proti chemickým vplyvom.



Použitie záchytnej vane pod nádobami na kvapalnú nebezpečnú odpad. Foto: mevako.sk

Nádoby, sudy a iné obaly, v ktorých sú nebezpečné odpady zhromažďované, musia byť označené Identifikačnými listami nebezpečného odpadu. Identifikačné listy musia byť umiestnené:

1. na nádobe, v ktorej je nebezpečný odpad zhromažďovaný,
2. na stene nad nádobou, ak ide o kvapalnú odpad,
3. na dverách skladu, v ktorom sa nebezpečný odpad zhromažďuje.

Tlačivo Identifikačného listu nebezpečného odpadu je uvedené v prílohe č. 1.



Použitie záchytnej vane pod nádobou na kvapalnú nebezpečnú odpad. Foto: mevako.sk

Pri prevádzke skladu nebezpečných odpadov je potrebné dodržiavať všetky požiadavky bezpečnosti pri práci a protipožiarnych opatrení. Je potrebné mať na pamäti, že aj nebezpečné odpady sa zaraďujú medzi nebezpečné faktory a pri práci s nimi je potrebné sa riadiť pokynmi pracovnej zdravotnej služby.

Ak je to potrebné, pracovníci zberného dvora musia byť vybavení osobnými ochrannými prostriedkami. Sklad nebezpečných odpadov musí byť vybavený vhodným hasiacim prístrojom, ak sa v sklade zhromažďujú prchavé látky, sklad musí mať vhodné vetranie.



Ako sa prepravujú nebezpečné odpady?

Pri preprave nebezpečných odpadov je potrebné dodržať požiadavky podľa zákona o cestnej preprave (ADR). Preprava nebezpečných odpadov musí byť sprevádzaná predpísanou dokumentáciou, medzi ktorú patrí Sprievodný list nebezpečného odpadu. Podmienkou prepravy nebezpečného odpadu je súhlas na prepravu nebezpečného odpadu, ktorý môže mať vydaný odosielateľ, príjemca (to je najčastejší prípad) alebo dopravca nebezpečného odpadu.

Odosielateľ, dopravca a prijímateľ odpadov sú povinní vyplniť a potvrdiť príslušné kolónky v tlačive Sprievodný list nebezpečného odpadu. V prípade, ak je odosielateľom odpadov obec, musí mať zmluvnú odborne spôsobilú osobu pre ADR, správne vyplniť Sprievodný list nebezpečného odpadu a poslať jeho kópiu na okresný úrad, odbor starostlivosti o životné prostredie, podľa miesta nakládky a miesta vykládky odpadu, a to najneskôr do 10 dní od začiatku mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom sa uskutočnila preprava.

Tlačivo Sprievodného listu nebezpečného odpadu je uvedené v prílohe č. 2.

Ako sa nakladá s nebezpečnými odpadmi?

Obec je povinná zabezpečiť odovzdanie nebezpečných odpadov osobe oprávnenej na zber alebo nakladanie s nebezpečnými odpadmi. Nebezpečné odpady sa najčastejšie ukladajú na

skládku nebezpečných odpadov. Niektoré nebezpečné odpady sa dajú zhodnotiť, napríklad použité batérie a akumulátory alebo elektroodpady.



Zariadenie na zhodnocovanie elektroodpadov. Foto: Peter Bolek – Ekoray

Niektoré nebezpečné odpady (napr. staré lieky) sa spaľujú v spaľovni nebezpečných odpadov.



Spaľovňa nebezpečných odpadov v Prešove. Foto: Fecupral

Ktoré právne predpisy upravujú nakladanie s nebezpečnými odpadmi?

Základným právnym predpisom je **zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Katalóg odpadov je uvedený vo **vyhláske Ministerstva životného prostredia SR č. 365/2015 Z. z.**, ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov v znení neskorších predpisov.

Vyhláska Ministerstva životného prostredia SR č. 371/2015 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch v znení neskorších predpisov, uvádza okrem iného požiadavky na:

- ✓ zhromažďovanie nebezpečných odpadov,
- ✓ technické požiadavky na sklady nebezpečných odpadov,
- ✓ označovanie skladu nebezpečných odpadov,
- ✓ tlačivo Identifikačný list nebezpečného odpadu.

Nariadenie Komisie (EÚ) č. 1357/2014, ktorým sa nahrádza príloha III k smernici Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES o odpade a o zrušení určitých smerníc definuje nebezpečné vlastnosti odpadov.

Vyhláska Ministerstva životného prostredia SR č. 366/2015 Z. z. o evidenčných povinnostiach a ohlasovacích povinnostiach v znení neskorších predpisov uvádza tlačivo Sprievodný list nebezpečného odpadu a spôsob jeho vyplňania.

Zákon č. 67/2010 Z. z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (**chemický zákon**) v znení neskorších predpisov ustanovuje požiadavky na sklad nebezpečných odpadov.

Zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ustanovuje požiadavky na ochranu zdravia zamestnancov pracujúcich s nebezpečnými odpadmi.

Zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov ustanovuje požiadavky na pracovnú zdravotnú službu.

Zákon č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarom v znení neskorších predpisov ustanovuje požiadavky na opatrenia zabraňujúce požiarom v sklade nebezpečných odpadov.

Príloha č. 1: **IDENTIFIKAČNÝ LIST NEBEZPEČNÉHO ODPADU**

1. Názov odpadu:	
2. Kód odpadu:	
3. Fyzikálne a chemické vlastnosti odpadu:	
4. Nebezpečné vlastnosti odpadu:	
5. Odporúčané spôsoby zhodnocovania alebo zneškodňovania:	
6. Opatrenia pri haváriách a požiaroch:	
6.1. Pri rozsypaní, rozliatí, úniku plynov a pod.	
6.2. Vhodné hasiace prostriedky:	
6.3. Prvá pomoc:	
7. Ďalšie údaje:	
8. Pôvodca odpadu (názov, sídlo):	Telefón: e-mail:
9. Spracoval: Meno a priezvisko: Adresa organizácie: Dátum:	Telefón: e-mail: Podpis, meno a priezvisko, od tlačok pečiatky

Príloha č. 2: Sprievodný list nebezpečného odpadu

SPRIEVODNÝ LIST NEBEZPEČNÉHO ODPADU

Číslo súhlasu: _____

Súhlas na prepravu vydal:

--	--

1 ODOŠIELATEĽ ICO: _____ Názov organizácie: Ulica: Obec: PSČ: _____ Kontaktná osoba: Tel.: _____ Fax: _____	2 Držiteľ - miesto nakládky ICO: _____ Názov organizácie: Ulica: Obec: PSČ: _____ Kontaktná osoba: Tel.: _____ Fax: _____	3 Náklad odovzdaný dopravcovi Dátum: Čas: Odosielateľ: _____ Odtlačok pečiatky, meno, priezvisko a podpis*
4 PRIJEMCA ICO: _____ Názov organizácie: Ulica: Obec: PSČ: _____ Kontaktná osoba: Tel.: _____ Fax: _____	5 Miesto vykládky ICO: _____ Názov organizácie: Ulica: Obec: PSČ: _____ Kontaktná osoba: Tel.: _____ Fax: _____	6 Náklad prijatý príjemcom Dátum: Čas: Prijemca: _____ Odtlačok pečiatky, meno, priezvisko a podpis*
7 DOPRAVCA 1 ICO: _____ Názov organizácie: Ulica: Obec: PSČ: _____ Kontaktná osoba: Tel.: _____ Fax: _____	7a Kód druhu dopravy: ¹⁾ _____ Evid. číslo ťaž. vozidla: Evid. číslo ťaž. vozidla: Evid. číslo ťaž. vozidla: Číslo žel. vagóna: Číslo lodnej zásielky: Číslo leteckej zásielky:	8 Náklad prijatý dopravcom Dátum: Čas: Dopravca: _____ Odtlačok pečiatky, meno, priezvisko a podpis*
9 DOPRAVCA 2 ICO: _____ Názov organizácie: Ulica: Obec: PSČ: _____ Kontaktná osoba: Tel.: _____ Fax: _____	9a Kód druhu dopravy: ¹⁾ _____ Evid. číslo ťaž. vozidla: Evid. číslo ťaž. vozidla: Evid. číslo ťaž. vozidla: Číslo žel. vagóna: Číslo lodnej zásielky: Číslo leteckej zásielky:	10 Náklad prijatý dopravcom Dátum: Čas: Dopravca: _____ Odtlačok pečiatky, meno, priezvisko a podpis*

¹⁾ Kód druhu dopravy: 1 – cestná, 2 – železničná, 3 – vodná, 4 – letecká, 5 – kombinovaná

Kód odpadu podľa Katalógu odpadov	Skrátený názov odpadu	Y-kód	Zatriedenie ADR/RID	Trieda nebezp.	UN číslo	Druh obalu	Fyzikálne vlastnosti	Množstvo odpadu (t/m ³)		Kód R/D/V
								brutto	netto	
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21

22. Pripojené doklady: Pokyny pre prípad nehody: Ďalšie doklady:	23. Potvrdzujem prijatie odpadu na: zhodnotenie** <input type="checkbox"/> zneškodnenie** <input type="checkbox"/> zber** <input type="checkbox"/> Dátum: Meno a priezvisko: _____ **Vhodné označte krížikom. Odtlačok pečiatky a podpis*
---	---

* Podpisom zároveň potvrdzujem úplnosť a pravdivosť uvedených údajov.